

Henki &

elämä

Jyväskylän seurakunnan lehti 6.11.2015 • numero 17

Missä olet, superisä?

Ne tarvitsee
sua nyt
enemmän

► sivu 3

Surraan
yhdessä
nauraen

► sivu 6-7

Vähättelyä,
lyömistä
ja avioero

► sivu 8-9

Pääkirjoitus

Ostan, siis olen

Ihmisen luontaista uteliaisuutta on viime päivinä ruokittu verotietojen julkistamisella. Haluatko tietää kuka tienasi ja montako miljoonaa? Joku näyttää tienanneen jonkun mielestä jollakin mittapuulla liikaa, mutta vähäkään ei ole hyvästä. Myös vaatimattomia tuloja voidaan hämmästellä – ainakin jos ihmisen julkisuuskuva nojaa tukevasti materiaan.

Joillakin menee elämä sen murehtimiseen, että rahaa on liian vähän. Se on tietysti ymmärrettävää silloin, jos perustarpeiden saatavuus on vaakalaudalla. Toisilla rahaa on riittävästi, mutta heillä elämä menee sen miettimiseen, miten rahaa saisi lisää. Harvoin on tilanne hyvä.

Ihmiset käyvät töissä saadakseen rahaa elämiseen – olkoonkin että jotkut muuta väittävät. Harva meistä rauhautuisi marraskuun pimeydessä töihin ihan vain hivin vuoksi. Saadakseen elämälleen sisältöä. Tavatakseni ihmisiä. Uskokoon ken tahtoo. Ainakin itse kävisin viimeistään marraskuussa talviunille, jos se suinkin olisi taloudellisesti mahdollista. Sytyttelisin kynttilöitä ja käpertyisin sohvaa nurkkaan pimeimmäksi kaudeksi.

Kun Googleen kirjoittaa ”raha on”, vastaukseksi tarjotaan muun muassa velkaa, valtaa, energiaa sekä pahan alkua ja juurta. Raha tai rahattomuus ovat niin kiehtovia teemoja, että niistä on riimitelty lukemattomia lauluja, tehty näytelmiä, kirjoitettu kirjoja ja filmattu elokuvia.

Sanon nyt suoraan, että tämä jatkuva säätäminen rahan kanssa ottaa ajoittain aivoon. Raha, jonka pitäisi olla ensisijaisesti vaihdon väline, on tunkenut lonkeronsa lähes kaikkialle. Elämä on yhtä suurta kulutusjuhlaa, jossa ostamisella on järjettömän suuri rooli. Puhumme rahasta, palkasta ja hinnoista – paitsi silloin kun juoksemme hengästyksestä puhekyvyttömänä tarjosten ja ilmaisämpäreiden perässä.

Liekö sattumaa, mutta ajaduun kesken tämän kirjoittamista keskusteluun erään kauppatieteilijän kanssa. Hänellä oli paljonkin viisaita ajatuksia rahasta. Hän muun muassa muistutti minua siitä, että raha voi olla myös hyvän lähde. Totta. Vanhaa sananlaskua mukaellen: Raha on hyvä renki, mutta huono isäntä. Kunhan sitä on riittävästi.

Marjo Rönnkvist
päätoimittaja

Aseman Pysäkin kohtalo vielä avoin

MARJO RÖNNKVIST teksti
KAARINA HEISKANEN kuva

Jyväskylän seurakunta selvittää mahdollisuuksia jatkaa Aseman Pysäkin toimintaa. Aseman Pysäkin avoimien ovien toiminta on nykyisten päätösten nojalla päättyvässä kuluvan vuoden lopussa. Syynä on Yhteisen seurakuntapalvelun diakonian yksikköön sijoitetun Aseman Pysäkin isännän määräaikaisen tehtävän päättyminen vuodenvaihteessa. Yhteisellä seurakuntapalvelulla ei ole osoitettua työntekijäresurssia toiminnan jatkamiseen.

Isännän tehtävää on hoitanut kolmisen vuotta **Jukka Rantanen**, jonka vakituinen virkapaikka on

Keltinmäen alue seurakunnan diakoniassa. Isännän määräaikainen virka on jatkoa Jyväskylän kaupunkiseurakunnan perustaman Lähimmäisen kammarin isännän tehtävälle.

Lähimmäisen kammarin avattiin vuonna 1991. Sen toiminta keskeytyi syksyllä 2011, kun vuokranantaja irtisanoi vuokrasopimuksen ja pitkäaikainen Lähimmäisen kammarin isäntä jäi eläkkeelle. Kirkkoneuvosto päätti samana syksynä, että Lähimmäisen kammarin työntekijän suhde muutetaan määräaikaiseksi diakonian viraksi vuoden 2015 loppuun asti. Kirkkovaltuusto hyväksyi kirkkoneuvoston esityksen yksimielisesti.

Avoimien ovien toiminta käynnistyi Asema-aukiolla uudelleen keväällä 2013, jolloin Lähimmäisen kammarin uudeksi nimeksi vaihtui Aseman Pysäkki. Pysäkillä käy viikoittain noin 350 ihmistä ja toiminnassa on mukana noin 70 vapaaehtoista.

Toiminnan lopettamiseen kirkkoneuvostolla ei ole enää halukkuutta. Vaihtoehtoisia malleja toiminnan jatkamiseksi ovat Aseman Pysäkin vastuun jakaminen eri alue seurakuntien diakonian kesken tai toiminnan antaminen Keskuksen alue seurakunnan vastuulle. Tämä vaihtoehto vaatisi Keskuksen diakoniatyölle lisäresursien antamista.

Aseman Pysäkillä toiminnan ytimessä eli yhteisillä kahveilla Risto Remula (vas), Eila Lyytikäinen, Jukka Rantanen, Petri Sauko ja Iina Neijonen.

Tapetilla

Ukkostwiitti syntyi #vellithousuus

KAARINA HEISKANEN teksti
SIR COLBY kuva

– Ristus kun salamoo! Kyllä mä munkiksi rupean jos selviän. #autapyhäanna #vellithousuus.

Näin twiittasi **Martti Luther** yhdessä elämänsä käännekohdassa, ukkosmyrskyssä, joka sai hänet lähettämään kirkkoliselle uralle. Tai siis olisi voinut twiitata, ainakin Lapuan lukion uskonnon kurssilais-

ten mielestä. Reformaatio twiitaten on uusi suoritustapa kirkkohistorian kurssille. Lutherin lisäksi Twitter-tili on muun muassa Lutherin vaimolla **Katarina von Boralla**, Saksan keisari **Kaarle V:llä** sekä **paavi Leo X:llä**, joka valjasti Twitter-tilinsä vaalikampanjaansa.

Reformaattori tarvitsi rautanauvoja, jotta uskonpuhdistus pysyisi kasassa.

– Vasarootin 95 teesiä Wittenbergin kirkon oveen. Viiren tuuman naulalla. On ja pysyy. #kakkosnelonen #viistuumaanen #Ovi.

Munkki yllätti itsensä ja läheisensä löytämällä Katarina von Boran ja kosimalla häntä.

– Kuule @k_von_bora, ku soot niin hyvä emäntä ja koriaki vielä niin kuinka olis jos mentäis oikee naimisihi? #jänskättää.

Ja morsio twiittaa:

– Kyllä @MarttiLutheri on viehättävä! Kumma kun en ole aiemmin huomannut! #punastuttaa.

Martti Luther sai nimensä **Martinus**-pyhimyksen mukaan. Martinus oli sotilas, joka halkaisi viitansa kahtia ja antoi toisen puoliskon palelevalle kerjäläiselle. Seuraavan yönä hän näki näyn, joka paljasti kerjäläisen olleen Jeesus. Martinus otti kasteen, ryhtyi lähetystyöhön ja päätyi lopulta Toursin piispaksi. Pyhän Martin hautajaispäivää 11.11. alettiin viettää hänen muistopäivänään. Martti Luther syntyi 10. marraskuuta, ja 11. marraskuuta hänet kastettiin Pyhän Martin kaimaksi.

Vasaroiko lapsesi lappuja oveen? Ei syytä huolestua. Tai voi olla paljonkin syytä huolestua. Kuva Stiftung Luthergedenkstätten in Sachsen-Anhalt -Fb-sivulta.

Henki & elämä

Kannen kuva: Tangolaulaja Leif Lindeman jäi isästään orvoksi yksivuotiaana. Omien lasten syntymä konkretisoi isänrakkauden.

Kuva: Petri Kananen

Punaisen Ristin arvot ja periaatteet ovat tärkeitä järjestöpäällikkö Joël Niittyselle. Hän tuli järjestön leipiin noin seitsemän vuotta sitten ja ihastui pian siihen, miten järjestö auttaa avun tarpeessa olevia huolimatta heidän taustoistaan tai vakaumuksestaan.

Joel Niittynen on auttajista ylpeä

Turvapaikanhakijoiden suuri määrä laittoi SPR:n järjestöpäällikkö Joël Niittysen työkalenterin uusiksi. Vapaaehtoiset ovat hänelle ilon aihe. Moni haluaa auttaa järjestön kautta niin turvapaikanhakijoita kuin suomalaisia avuntarvitsijoita.

KAARINA HEISKANEN
teksti ja kuva

Kuka olet ja mistä tulet?

Olen **Joel Niittynen**, Punaisen Ristin Länsi-Suomen piirin järjestöpäällikkö Jyväskylästä. Koordinoin piirin tukea osastoille sekä toimin piirin järjestöasioiden asiantuntijana. Lisäksi olen Jyväskylän aluetoimiston esimies.

Oletko ollut jonkin humanitaarisen järjestön töissä ulkomailla?

Vanhempi työskentelivät Boliivissa, ja asuin siellä 10–19-vuotiaana. Vuodet olivat erityistä oppimisen aikaa. Sain kipinän tehdä työtä kansainvälisen järjestön palveluksessa.

Miten turvapaikanhakijoiden määrän nopea kasvaminen on vaikuttanut työhösi?

Se laittoi tämän syksyn osalta tehtäväni aivan uusiksi. Heti kesäloman jälkeen aloitimme työn turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseksi, ja se on vienyt lähes kaiken ajan. Tekemistä riittää vastaanotokeskusten perustamisessa, tiedottamisessa sekä vapaaehtoisten rekrytoinnissa ja kouluttamisessa.

Miten järjestö oli varautunut täl-

laiseen tilanteeseen?

Meillä oli valmiussuunnitelma äkillistä laajamittaista maahantuloa varten, mutta aina tällainen tulee yllätyksenä. Mielestäni olemme pystyneet toimimaan verrattain hyvin tilanteessa, jossa esimerkiksi valtakunnallisesti Punaisen Ristin vastaanotokeskusten määrä on kymmenkertaistunut muutaman kuukauden aikana. Länsi-Suomessa lähdimme nollassa, joten lennosta olemme käytännön asioita oppineet.

Turvapaikanhakijoiden määrä on herättänyt vihameilisiä reaktioita järjestöönne kohtaan. Yllättikö se?

Nämä asiat tuovat aina jostain syystä ihmisissä primitiiviset puolet esiin, joten emme joutuneet ensimmäistä kertaa tällaista kohtaamaan. Ei se yllätys ollut, mutta jokainen tapaus ihmetyttää, sen verran voimakasta kieltä on käytetty.

Miten vastaat vihaiseen palautteeseen?

Tietämättömyys tai väärä tieto aiheuttavat näitä reaktioita. Rehellinen keskusteleminen sekä tiedottaminen ovat keskiössä. Palaan yleensä siihen, että tilanne nyt on tämä, ja jotain sille on tehtävä. Siinä ei kivien heittäminen auta. Olemme

kaikki uuden tilanteen edessä ja olisi erikoista, jos kukaan ei edes yrittäisi tehdä asioille jotain. Toki on tärkeä muistaa, että saamme paljon positiivista palautetta, ja monet ihmiset haluavat olla auttamisen ketjussa.

Millainen on turvapaikanhakijoiden tilanne nyt Jyväskylässä?

Jyväskylässä on vajaat 200 turvapaikanhakijaa, mutta lähiympäristö mukaan lukien luku tulee nousemaan merkittävästi. Vastaanotokeskuksia on tai ne ollaan pian avaamassa Jyväskylässä Puuppolaan ja Kangasvuoreen sekä muualla Keski-Suomessa Joutsaan, Saarijärvelle, Petäjävedelle sekä Keuruulle. Nämä ovat siis Punaisen Ristin yksiköitä. Myös muut toimijat ovat perustaneet yksiköitä.

Miten turvapaikanhakijoita voit auttaa?

Punaisen Ristin toimintamodoista voisi mainita ystävöiminnan, toiminnan vastaanotokeskuksissa, suomenkielen kerhot, läksykerhot, rasminvastaisen toiminnan, kansainväliset klubit, monikulttuuriset leirit sekä asumisaputoiminnan.

Kuinka kovilla SPR:n työntekijät

ovat olleet viime viikkoina?

Työntekijämme ovat joutuneet veyntämään työtehtäviin ja työaikoihin, joihin he eivät ole tottuneet. Samalla elämme koko ajan myrskyn silmässä. Olen ylpeä työntekijöistä ja vapaaehtoisista, jotka ovat olleet mukana auttamisessa.

Paras saamasi palaute viime viikoilta?

Ehkä itselleni koskettavin ja tärkein palaute tuli kotipesästäni, kun jouduin yhtenä iltana jäämään toimistolle järjestämään hätämajoitusta, vaikka minun olisi pitänyt olla kotona lasten kanssa. Kun soitin kotiin, 14-vuotias tyttärenti sanoi: ”ole rauhassa isi, ne tarvitsee sua nyt enemmän”.

Millaisissa tilanteissa SPR auttaa suomalaisia?

Autamme suomalaisia päivittäin. Esimerkiksi Länsi-Suomen piirissä on reilut 1 200 vapaaehtoista ystävää, jotka käyvät säännöllisesti yli 2 000 yksinäisen ihmisen luona. Tämä on sitä työtä jota teemme päivittäin ihmiseltä ihmiselle. Punaisessa Ristissä on noin 85 000 jäsentä, 30 000 vapaaehtoista, 40 000 säännöllistä kuukausilahjoittajaa sekä lähes 200 000 veroluovuttajaa.

Yhteisvastuun kohdemaat vaihtuvat

Yhteisvastuukeräyksen kohteet ovat vuoden 2016 alusta lähtien Uganda, Lähi-itä, Haiti, Myanmar ja Keski-Afrikan tasavalta. Vanhoista kohdemaista pois jäävät Mosambik ja Kambodža. Kohteiden vaihtuminen johtuu hallituksen kehitysyhteistyöhön kohdistamista leikkauksista.

2016 kerättävillä varoilla tuetaan Ugandan Rwamwanjan pakolaisleirille rakennettavaa ammattikoulua, jossa koulutetaan tuhat Kongon pakolaista sekä paikallista nuorta vuoteen 2017 mennessä. Kotimaisena keräyskohteena vuonna 2016 on Suomen Partiolaisten valtakunnallinen Nuorten syrjäytymisen ehkäisy partion avulla -hanke. Yhteisvastuu 2016 käynnistyy 7. helmikuuta.

Arkkipiispa ei puhuisi pakolaiskriisistä

Arkkipiispa **Kari Mälkisen** mukaan on harhaanjohtavaa, että nykyistä pakolaistilannetta kuvataan Euroopan tai Suomen pakolaiskriisiksi.

– Kriisi on siellä, mistä ihmiset ovat joutuneet lähtemään. Takana on pelkoa, toivottomuutta ja kertomuksia, jotka ovat surullisia ja uskomattomia. Siihen nähden täällä ei ole kriisiä. On kohtuuton puhua kriisistä, ja siten tehdä turvaa hakevista kriisin aiheuttajia, arkkipiispa sanoi.

Euroopan ja Suomen ei pidä sulkea rajojaan turvaa hakevilta. Rajojen sulkeminen vain kasvattaisi laittomien ja epäinhimillisten väylien syntymistä, totesi kirkolliskokouksessa puhunut Mäkinen.

– Tärkeämpää on nyt luoda turvallisia ja laillisia reittejä Eurooppaan. Tätä eurooppalaiset kirkot ovat toistuvasti tuoneet esiin.

Raskasta joulua soi myös tänä vuonna

Suomen Lähetysseuran Kauneimmat joululaulut -kampanjan ja joululauluja metalliversioina esitettävän Raskaan Joulun yhteistyö jatkuu. Aiemmat tähän mennessä ilmestyneet Raskasta Joulua -levyt ovat olleet myyntimenestyksiä. Uusi, marraskuussa julkaistava levy on nimeltään *Tulkoon Joulua – akustisesti*. Tuottaja **Erkka Korhosen** aloittama ja viime vuonna kymmenettä vuottaan juhlinut Raskasta joulua -projekti esittää perinteisiä ja tunnettuja joululauluja metalliversioina.

Seurakunta sai taide- lahjoituksen

Jyväskylän seurakunta on saanut testamenttilahjoituksena yhdeksän öljyväritaulua. Taulut testamentattiin seurakunnan lähetystyölle.

Tangolaulajan elämässä on isänkokoinen aukko

Superisä. Sellaiseksi Leif Lindeman kuvitteli oman isänsä, josta hänellä ei ole yhtään omaa muistikuvaa. Oman esikoispojan syntymän myötä isän rakkaus tuli käsinkosketeltavaksi.

KAARINA HEISKANEN teksti
JUHA SORRI kuva

Tangolaulaja **Leif Lindemanin** isä kuoli, kun Leif oli yksivuotias. Perhe asui tuolloin Ruotsissa, ja perheen äiti jäi kahden lapsen yksinhuoltajaksi.

– Minulla ei ole isästä mitään muistikuvia, ja isänrakkaus jäi saamatta.

Äiti ja etäisemmät sukulaiset kertoivat pienelle pojalle omia muistojaan isästä. Hyvien ja kauniiden muistojen kertaaminen sai aikaan sen, että isä kasvoi Lindemanin silmissä superisän ja sankarin mittoihin.

Lapsuudessa isättömyys näkyi ja tuntui ihan tavallisissa arjen asioissa.

– Kun isät toivat lapsiaan kouluun, minua ei isä tuonut. Isät veivät poikiaan harrastuksiin, minä menin yksin. Murrosiässä kaipasin miehen mallia, mutta jouduin ottamaan sen sukulaisista ja vieräistä.

Eno oli nuoruusvuosien tuki ja myös laulu-uralle kannustaja. Kahden kaverin isä oli se superisä,

josta Leif Lindeman saattoi kuvitella unelmissaan, että oma isä olisi juuri tuollainen.

Isän tukea ja neuvoja olisi tarvittu monissa käytännön asioissa, esimerkiksi ajokortti-ässä ja ensimmäisen asunnon ostossa.

– Ja silloin kun rakensin ensimmäistä taloa. Muistan yhden aamun, kun kukaan työmiehistä ei tullut paikalle. Talvi painoi päälle, lämmitin takkaa ja huolehdimme talon keskeneräisyydestä. Siinä taisi tirahtaa kyynel, ja rukoilin, että olisipa isä nyt tässä.

” Isä ottaa kiinni, jos lapsi kaatuu tai mokaa.

Isästä ja isättömyydestä puhuminen on ollut Lindemanille herkkä alue, josta hän ei pitkään aikaan pystynyt puhumaan.

– Aikuisikä on eheyttänyt niin, että puhuminen on jo helpompaa. Toisaalta isättömyys on ollut vahvuus: olen joutunut pie-

Tangolaulajana Leif Lindeman toteuttaa elämänsä unelmaa. Keikkatyö vie miestä, ja uraratkaisua on puntaroitu perheen kanssa. Kotona Lindeman tahtoo olla 110-prosenttisesti läsnä perheelleen.

nestä kantamaan vastuuta. Minulla oli hyvä koti. Yksinhuoltaja-äiti pyhitti elämänsä meille lapsille ja kasvatti parhaalla mahdollisella tavalla.

Lindemanit muuttivat Ruotsista Äänekoskelle, kun Leif Lindeman oli kuusivuotias.

Oman esikoispojan syntymä oli mullistava kokemus

– Kun pidin häntä sylissäni, tajusin konkreettisesti, että oma isäni on pitänyt minua sylissään ja rakastanut minua yhtä paljon kuin minä rakastan omaa lastani. Se sai liikkeelle tunteita, joita en ollut aiemmin ymmärtänyt. Siihen asti isänrakkaus oli välittynyt minulle vain muiden kertomana.

Lindemanilla isyys merkitsee huolenpitoa, lapsesta huolehti-

mista ja sitä, että isä sanoo viimeisen sanan.

– Haluan omien lapsieni tuntevan huolenpitoa, sitä että joku on selän takana ja ottaa kiinni, jos hän kaatuu tai mokaa. Vaikka nykyään teenkin reissuhommia, lapset tietävät, että heillä on isä, takaseinä.

– Isyys on minulle niin tärkeä, että yritän joskus ehkä liikaakin.

Nykyinen työ keikkailevana artistina syö mahdollisuuksia olla läsnä perheen arjessa. Uraratkaisua on puitu perheen kanssa.

– Tämä on nyt tämä vaihe elämässä. Perhe jaksaa, kun tietää, että elän nyt todeksi unelmaani.

Kotona Leif Lindeman pyrkii olemaan 110-prosenttisesti läsnä perheelleen.

– Kun olen kotona, minulla ei

ole omia tekemisiä, jotka veisivät yhteistä aikaamme. Isät voivat viettää aikaa kotona, mutta eivät silti ole läsnä.

Lindeman haluaa välittää lapsilleen samat arvot, jotka hän itse on saanut koderintönsä: hengellisen kasvatuksen, hyvät käytöstavat, Jumalan, kodin ja kanssamatkaajien kunnioituksen.

Lapsille on periytynyt myös musiikkiharrastus: 15-vuotias poika soittaa kitaraa, 8-vuotias tytär laulaa ja soittaa pianoa.

▶ Isänpäivän kirkkokonsertti su 8.11. klo 16 Kaupunginkirkossa, Leif Lindeman. Ohjelma 20 euroa. Järjestää Keski-Suomen Sotaorvot.

Hengissä

Toinen lukukappale Room. 13: 1-7

Jokaisen on suostuttava esivaltansa alaisuuteen. Eihän ole esivaltaa, joka ei olisi Jumalalta peräisin. Joka vastustaa esivaltaa, nousee siis Jumalan säädöstä vastaan, ja ne, jotka näin tekevät, saavat rangaistuksensa. Ei sen, joka tekee oikein, tarvitse pelätä viranomaisia, vaan sen, joka tekee väärin.

Evankeliumi Matt. 17: 24-27

Kun he saapuivat Kapernaumiin, tuli Pietarin luo temppeleiron kantajia, jotka sanoivat: ”Kai teidän opettajanne maksaa temppeleveroa?” ”Maksaa kyllä”, hän vastasi. Kun hän meni sisälle taloon, Jeesus ehätti kysymään: ”Mitä mieltä olet, Simon? Keiltä tämän maailman kuninkaat perivät tullia ja veroa, omilta lapsiltaan vai vierailta?” ”Vierailta”, vastasi Pietari. Silloin Jeesus sanoi hänelle: ”Lapset ovat siis vapaat. Mutta miksi suotta suuttuaisimme heidät? Mene järvelle ja heitä onki veteen. Ota ensimmäinen kala, jonka vedät ylös, ja avaa sen suu. Siellä on hopearaha. Ota se ja maksa heille sekä minun että itsesi puolesta.”

Kyllä esivalta tietää

Paavali kirjoittaa roomalais-kristityille: Ei ole esivaltaa, joka ei olisi Jumalalta peräisin. Aika avoin valtakirja esivallalle!

Paavalin syyt esivallan ylistyksen ovat myös käytännölliset. Hän luultavasti ajatteli, että kuuliaisuus esivallalle edistäisi uskonnonvapautta, joka Rooman valtakunnassa oli jossain määrin todellinen. Tarkoitus ei ollut sanoa, että valtaa saa käyttää miten vaan Jumalan valtuutuksella. Paavali antaa ymmärtää, että esivalta on Jumalan palvelija silloin, kun se asettaa rajat pahalle ja estää anarkian syntymisen. Esivalta on Jumalan palvelija. Sitä se on silloin kun se toimii Jumalan tahdon mukaan.

Ei sen joka tekee oikein, tarvitse pelätä esivaltaa, Paavali jatkaa. Mitäs tässä viestintäsalaisuuksia ja nettikäyttämistä koskevia lakeja sitten vastustetaan? Kaikenlaista vallankäyttöä ei tule suvaita, kuten edellä mainitaan. Esimerkiksi Saksan tunnustuskirkko ymmärsi tämän toimiessaan natsihallinnon harjoittamaa sortoa vastaan.

Miten Paavali saattoi kirjoittaa

noin Roomassa, jossa vainottiin kristittyjä?

Syyt voivat olla käytännölliset. Taustalla on juuri vainon uhka. Esimerkiksi veronmaksamiseen liittyvät väärinkäytökset olivat aiheuttaneet levottomuuksia Roomassa. Maksamalla tunnollisesti ja elämällä kunnon kansalaisen tavoin kristityt pysyivät erossa levottomuuksista. Esivalta ei saisi syytä estää heidän toimintaansa. Ei saanut herättää huonoa mainetta epävarmassa tilanteessa!

Jeesus taas oli joviaalilla päällä. ”Miksi suotta suuttuaisimme heidät?” Miltä tuo kalakertomus kuulostaa?

Jeesuksen motiivit olivat kenties osittain samat kuin Paavaliilla. Kalakertomus kertoo Jumalan huolenpidosta ja tuo mieleen kedon kukat ja taivaan linnut, jotka eivät tunne liiaksi huolta maallisista. Jumala ensin ja maallisetkin hoituu.

Onko kaikki esivalta (tässä ajassa) mielestäsi Jumalalta peräisin? Voiko valtaa käyttää väärin?

Jumalalta kaikki on peräisin.

On eri asia mitä ihminen sillä perinnöllä tekee. Voi valtaa käyttää väärin ja kristitynkin tulee sitä silloin vastustaa. Edellä mainittu natsiesimerkki on melko selvä tapaus. Epäselvempiä tapauksia on paljon enemmän.

Jos kaikki esivalta on Jumalalta peräisin, ovatko sodatkin silloin oikeutettuja.

On iso teema tämä oikeutettu sota. Käytännössä puolustus-sota tuntuu oikeutetulta. Mutta Jumalaa ei saa käyttää oikeuttamaan sotaa. Eikä se ollut Paavalin pointti.

Oletko iloinen veronmaksaja? Aina en ole, mutta yritän olla. Veroilla saa tärkeitä palveluja itselle ja toisille. (Iloinen veronmaksaja olen muun muassa kirjastossa käydessä.)

Mikä päivän teksteissä on mielestäsi herättävin kohta?

Paavalin lähes kriittikön esivallan ”jumaloiminen” kieltämättä herättää kysymyksiä. Mutta hänellä oli siihen siinä tilanteessa ihan hyvä syy.

8.11. Kahden maan kansalaisen sunnuntai Säynätsalon kirkossa ja Neulaskodilla saarnaa pastori Esa Jurva.

Mitä on olla kahden maan kansalainen?

Parhaimmillaan se voisi olla sitä, että tämän maan kansalaisuuden veloitteet ja menestymisen paineet eivät paina liikaa. Sillä on taivaan kansalaisuus, jossa ei kysytä kykyä ja joka kestä.

Millainen kahden maan kansalainen on suomalainen perheenisä?

Riippuu perheenisästä. Yleisesti ottaen ”taivaan” kansalaisuus ei liiemmin näy. Tosin on ymmärrettävää, ettei esimerkiksi ruuhkavuosien perheenisä jaksa tai ehdi tuota toista kansalaisuutta paljon miettiä. Tämän maan kansalaisuuden kelpoisuusvaatimukset vievät aikaa ja energiaa.

Saviseinäinen luokkahuone kuumenee iltapäivällä, ja oppilaiden tarkkaavaisuus herpaantuu. World Teacher -ohjelmaan osallistuvat suomalaiset vinkkasivat, että pieni taukoliikunta kesken oppitunnin tuo lisää viireyttä iltapäivään.

Ryhmätyöoppia Suomesta kenialaiskouluihin

Keniassa opettajan sana on laki luokassa ja rehtorin sana opettajainhuoneessa. Sen huomasi jyvaskyläläinen Mari Holopainen, joka osallistui World Teacher -hankkeeseen Kenian maaseudulla.

KAARINA HEISKANEN teksti
LISA CROY kuva

Kun projektipäällikkö **Mari Holopainen** tutustui kenialaisiin maaseutukouluihin, kaikesta paistoi köyhyys. Koulut ovat saviseinäisiä rakennuksia, joissa on maalattia ja jotka on rakennettava sadekauden jälkeen uudelleen. Oppilailla on yhtenäiset koulupuvut, mutta vain harvan oppilaan puku on ehjä. Kaikilla lapsilla ei ole kenkiä. Ilmaisesti kouluruoasta ei ole tietoaakaan, ja ryhmäkoot ovat isoja – samassa luokassa voi olla jopa 50–70 oppilasta. Luokkahuoneet ovat pieniä, ja saman pulpetin ääreen ahtautuu neljä tai viisi oppilasta. Koulukirjojakaan ei riitä jokaiselle.

– Lisäksi opettajat ovat alipalkkattuja. Tänä syksynä siellä on ollut opettajien lakko, ja systeemi on muutoksen tilassa, kertoo Jamk:issa projektipäällikkönä toimiva Mari Holopainen.

Hyviäkin uutisia on, ja yksi niistä on kehittymisen ja eteenpäin me-

nemisen halu.

Mari Holopainen ja yhdeksän muuta suomalaisopettajaa sparrasi kenialaisia opettajia kahden viikon mittaisella jaksolla. Sen mahdollistivat Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja -ohjelma, hollantilainen Edukans ja kenialainen Pamoja Child Foundation.

Kaikkien vientituote oli aktiivisen oppimisen ajattelutapa. Kenian koulujen opetustyyli on opettaja-keskeinen – ihan kuin Suomessa 1950-luvulla. Tehottomimmillaan se on sitä, että opettaja paasaa ja lapset toistavat ja kopioivat taululta tekstejä vihkoihinsa.

– Pyrimme avaamaan silmiä sille, että lapsia voi osallistaa ja rohkaista oma-aloitteiseen ajatteluun ja yhteistyöhön.

Suurin osa opettajista oli innokkaita soveltamaan uusia työtapoja. Suomalaisopettajat saivat koulutusta palautteen ja vinkkien antamiseen hollantilaisilta yhteistyökumppaneilta ennen lähtöä Keniaan.

– Siihen oli selvä ja kunnioittava

toimintamalli. Alkuun havainnoin nimikko-opettajaani luokassa, ja päivän päätteeksi keskustelimme tapahtumista luokkahuoneessa. Opettajalta pyydettiin aina lupa palautteen antamiseen, ja pohdimme mitä asioita opetuksessa voisi muuttaa. Ohjeita ei tyrkytetty.

”Yhdessä tekemiseen on oppittu pienenä.

Holopainen kannusti opettajia ryhmätyötapojen käyttöön isoissa oppilasryhmissä. Isoimmat oppilaat kokeilivat mind map -menetelmää, jossa he saivat itse miettiä opittavaa asiaa ja täydentää toinen toistensa ideoita.

– Pohdimme myös tapoja, joilla voisi rohkaista ja motivoida opinnoissaan jälkeen jääneitä oppilaita. Oli raskainta nähdä, kun erityistarpeisten lasten rohkaisemiseen ja auttamiseen ei ollut resursseja.

Kenialaiset koululaiset opiskele-

vat kaksi ensimmäistä vuotta omalla äidinkielellään ja siirtyvät sen jälkeen opiskelemaan joko englanniksi tai swahiliksi.

– Jos vieraan kielen oppiminen ei ala rullata, putoat myös niissä aineissa, joiden sisällöt ymmärtäisit, mutta et tajua opetuskieltä, Holopainen huomauttaa.

Hankaluuksia aiheutuu myös siitä, että samalla luokka-asteella voi olla hyvin eri-ikäisiä oppilaita.

– Kenian kouluissa ei mennä ikäluokkien mukaan. Jos läpäiset testit, pääset seuraavalle luokka-asteelle. Jos et läpäise, et pääse.

Mari Holopaista sykähdytti kenialaisten tapa elää tätä päivää ja tätä hetkeä.

– He ovat kiitollisia siitä, mitä heillä on, vaikka ei aina näytä olevan paljon mitään. Koko koulun yhteisissä aamunavauksissa ja vastaavissa kokoontumisissa näkyi tekemisen ilo ja yhteishenki. Aamunavauksissa laulettiin, ja näki, että lapset innostuivat. Laulaminen, iloitseminen ja kiittäminen liittyvät myös uskontoon, ja yhdessä tekemiseen on kasvettu jo pienenä.

Tiesitkö?

Opettajat ilman rajoja tukee kehitysmaiden opettajia

■ Opettajat ilman rajoja on Kirkon Ulkomaanavun verkosto, joka tukee kehitysmaiden opettajien pedagogista osaamista ja laadukkaan opetuksen toteutumista maailman hauraimissa valtioissa.

■ Verkosto tukee myös globaalikasvatusta suomalaisissa kouluissa.

■ Verkosto on lähettänyt opetusalan ammattilaisia vuodesta 2014 lähtien Etelä-Sudaniin, Kambodzaan, Liberiaan, Keniaan ja Ugandaan.

■ www.opettajatilmanrajoja.fi

Kolumni

Isä, sinä riität

Isä tekee hiekkakakkuja. Isä antaa vauhtia. Isä syyttää nuotion, leipoo pullaa ja vaihtaa auton renkaat. Isä pelaa pihapelejä ja hakkaa halot itse. Isä lukee iltasadun. Isä ottaa syliin.

Isä tekee pitkää päivää. Isä tekee uraa. Tekemällä isä välittää. Isä on kotona poissa tai poissa kotoa. Isä kertoo lapsuudestaan. Isä huutaa kentän laidalla. Isä on hiljaa ja heittää löylyä kiukaalle.

Tai sitten isä tekee jotain ihan muuta. Kuinka meidän tekemme tai valintamme tai jonkun toisen antamat roolit määrittävät meitä? Onko meidän mittarimme ehkä säädetty sen mukaan, mitä omat isämme tai vanhempamme ovat tehneet?

Kysymys isästä herättää tunteita. Isästä ollaan montaa mieltä. On erilaisia isiä. Isä on monenlainen, jokaiselle omanlainen. Kysymys isästä on henkilökohtainen. Jokaisella on oma suhteensa isään, omanlainen suhde isyyteen. Isä voi olla tuki ja turva tai isä voi olla etäinen. Isän kanssa voi jutella tai puhata, tai isä voi olla siihen liian kiireinen. Jokaisella ei ole isää, kaikki miehet eivät ole isiä. Joku on isoisä, jollekulle vaari on maailman ykköstyppi.

Isänpäivä tulee taas. Isiä muistetaan. Senkö vuoksi, mitä he ovat saavuttaneet, vai senkö, mitä he ovat? Toivottavasti sen. Kun arvioimme isänä tai vanhempana onnistumista, saavat teot ja suoritukset väistyä. Se riittää, että olemme läsnä. Sen lapset muistavat. Että isä oli paikalla.

Tekoja tärkeämpää on suostua vain olemaan. Toki voi lapsilleen yrittää antaa mallin olemalla itse touhukas ja aikaansaava, mutta vielä enemmän heille voi antaa sillä, että pysähtyy ja on oikeasti läsnä. Näin kertoo brittitutkimus, jossa seurattiin 11000 lasta ja heidän menestystään elämässä. Tutkimus osoitti, että lapsista ne, joiden isät olivat olleet aktiivisesti mukana lapsensa elämässä, pärjäisivät aikuisiässä paremmin sekä älykkyydesteissä että työelämässä kuin poissaolevien tai välinpitämättömien isien lapset. Myönteiset vaikutukset olivat nähtävissä jälkikasvun elämässä vielä 40 vuotta syntymän jälkeenkin.

Isä, kun siis vietät isänpäivää, muista että vähempi voi olla enemmän. Sinä riität lapsillesi. Sinun kiinnostustasi he kaipaavat, sinun läsnäoloasi pienissä arjen asioissa. Enemmän kuin suuria tekoja he tahtovat sinut.

Ville Tikkanen
Seurakuntapastori
Jyväskylän seurakunta
Rippikoulu -ja nuorisotyö
Keskustan alue seurakunta

Tänään rukoilen

Anna edes pieni osa voimaasi

Rakas Jumala, sinä näet meidät ihmiset, pienet ja suuret, täällä maan päällä. Anna meille edes pieni osa voimastasi, viisaudestasi ja rakkaudestasi, niin että jaksaisimme hoitaa työmme ja velvolli-

suutemme ja vielä nauttiakin elämästä, nähdä kaiken kauniin mitä olet luonut ympärillemme. Siis kiitos syksyisestä luonnosta!

nainen, 45

Siinä vasta oli mukava mies

Suomalaisten hautajaisten saattoväki on harventunut varsinkin kaupungeissa. Samalla muistotilaisuuksista on tullut aiempaa vapautuneempia tapahtumia.

PETRI KANANEN teksti
MARKKU PIHLAJA kuva

Hautajaisissa pidetään yhä kiinni vanhoista perinteistä. Samalla vainajia muistellaan aikaisempaa iloisemmissa tunnelmissa.

Muistotilaisuuksien vapautuneen tunnelman on havainnut vuosia pitopalvelua pyörittänyt Kahvila Kotiruuan **Sirpa Satosaari**. Aikaisemmin tilaisuuksien tunnelma oli Satosaaren mielestä aika jäykkä. Vaikka vainajaa edelleen surraan, on muistotilaisuuksien yleinen luonne hänestä mukavampi ja vapautuneempi.

– Tänä päivänä uskalletaan nauraakin muistotilaisuudessa. Siellä kerrotaan iloisia tapahtumia, mitä vainajan kanssa on tapahtunut.

Jos muistotilaisuuksien tunnelma on muuttunut, niin tarjoilut ovat pysyneet perinteikkäinä. Omaiset tilaavat tarjoiluksi keittoja ja leikkeleitä tai voileipäkakkuja. Myös karjalanpaisti ja palapaisti ovat pitäneet pintansa jo vuosikymmeniä. Muistotilaisuuksien tyyppillisin jälkiruoka on edelleen täytekakku.

” Tänä päivänä uskalletaan nauraakin muistotilaisuudessa.

Muistotilaisuuksien kulku riippuu omaisista ja saattoväestä. Virsi tai pari kuuluvat luontevasti tilaisuuden luonteeseen. Tämän lisäksi nykyään soitetaan musiikkia tallenteiltakin.

– Esimerkiksi **Kari Tapion Valoon päin** ja **Samuli Edelmania**. Tai jos vainajalla oli lempimusiikkia, niin sitä soitetaan taustamusiikkina.

Omaiset haluavat kutsua papin muistotilaisuuteen edelleen lähes poikkeuksetta. Pappi saatetaan jättää kutsumatta, jos vainajaa muistellaan aivan pienellä piirillä kotona.

Siunaustilaisuudet kappeleissa ja kirkoissa ovat pysyneet vuosikaudet sisällöltään hyvin samantapaisina. Eroa on kuitenkin maaseudun ja kaupunkien välillä. Kun maaseu-

dulla on saattoväkeä helposti yli sata, niin kaupungissa siunaustilaisuuteen tulee paikalle pari-kolmekymmentä ihmistä.

Vaajakosken aluesurakunnan aluekappalainen **Hannu Huttunen** on huomannut, että sama sääntö pätee myös Jyväskylän seurakunnan sisällä. Jos vainaja on esimerkiksi Vaajakosken Oravasaaresta, niin hautajaiset on koko kylän juttu. Tällöin saattoväkeä on liikkeellä runsaasti.

Huttunen työskenteli aikoinaan pappina Vimpelissä, jossa hautajaisiin osallistui paljon väkeä.

– Siellä lauantaille oli aina vain yhdet hautajaiset, koska ne menitiin pitkän kaavan mukaan.

Ihmiset suunnittelevat toisinaan omia hautajaisiaan. Toiveita on saatettu kirjata paperille tai kertoa omaisille. Jotkut kertovat viimeisen tahtonsa epäsuorasti: hautajaisiin tarkoitettu virsi saattaa löytyä virsikirjasta taitettuna sivuna.

Näitä toivomuksia ja vihjeitä käydään läpi, kun omaiset juttelevat hautajaisista papin kanssa. Kirkkoslangilla näitä keskusteluja kutsutaan toimituskeskusteluiksi. Samaissa keskustelussa käydään läpi myös vainajan elämää, ja niiden tietojen pohjalta pappi voi rakentaa siunauspuheensa elämänmakuisiksi.

– Vaikka käsikirjassa on valmiita puheita, tuskin kukaan pappi niitä käyttää, Huttunen sanoo.

Kukkakauppa- ja hautaustoimistoyrittäjä **Marjatta Ryyänen** on huomannut, että hautajaiset pidetään yhä useammin perhepiirissä. Omaiset laittavat monesti kuolinilmoituksen lehteen vasta sen jälkeen, kun vainaja on jo siunattu.

– Joskus voi olla, että vainaja on esittänyt toiveen, että hautajaiset pidettäisiin ihan perhepiirissä.

Muistotilaisuuksien pienuuteen voi olla Ryyänen mielestä myös raha. Muistotilaisuuksien tarjoilut voivat olla liikaa joidenkin kukkarolle. Ryyänen on huomannut lisäksi, että saattoväki on nykyään kiireistä. Ainakin työssäkäyvillä on vaikeuksia osallistua keskellä viikkoa järjestettäviin hautajaisiin.

– Hautajaisiin kutsutaan usein työkavereita ja lähiomaisia. Laajempaa ystäväpiiriä ei sitten haluta kutsua. Ystävät kuitenkin lähet-

tävät adresseja ja osanottokukkia omaisille.

Tuhkaamisen suosio kasvaa jatkuvasti arkkuhautausmaiden kustannuksella. Uurnahautapaikka maksaa arkkuhautaa vähemmän, ja samalla tuhkaamisessa käytettävät arkkumallit ovat edullisia. Tuhkattavalle vainajalle ei hankita myöskään kovin paljon kukkia. Toiveena on, että ihmiset toisivat arkkulle kukkalaitteiden sijaan yksittäisiä kukkia.

Romanit järjestävät edelleen suuria hautajaisia, joihin osallistuu tavallisesti sadasta neljään sataan omaista ja tuttavaa. Paikalle tulee lähimmän suvun lisäksi serkut, pikuserkut ja myös laaja ystäväpiiri. Ihmisiä tulee ympäri Suomea.

– Hautajaiset koskettavat romaniyhteisöä vahvasti, romaniyhteisön tuntija **Kyösti Florin** sanoo.

” Surussa meillä ei jätetä eikä jäädä yksin.

Romanit kokoontuvat tiiviisti yhteen jo, kun joku sairastaa vakavasti ja kuolema on lähellä. Kuolevaa ei jätetä koskaan yksin.

– Meillä on aina ollut saattohoito kulttuurissamme.

Romaneilla tukeminen ja tunteiden ilmaisut ovat tärkeitä. Myös kuolevan lähiomaisia tuetaan.

– Surussa meillä ei jätetä eikä jäädä yksin. Ihmiset käyvät muiden kanssa tunnetilojaan läpi. Kaikki hautajaisiin liittyvät tilaisuudet ovat osa surutyötä.

Romanit itkevät, kun on itkun aika. Heillä on erityisen tärkeää, että tunteita ei jätetä sisälle.

Florinin mielestä romanien yhteisöllisyys on samanlaista kuin Suomen pääväestön kulttuuri 50–60 vuotta sitten. Silloin hautajaisissa oli paljon väkeä.

Romanikulttuurin peruspilari on vanhempien ihmisten kunnioittaminen.

– Vanhempi romanimies sanoi, että meidän olemassaolon salaisuus on raamatunkohta ”Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että kauan eläisit ja menestyisit maan päällä”.

SE TAVALLINEN TARINA

Vuosia kestänyt henkinen ja fyysinen perheväkivalta oli nujertaa nykyisin Jyväskylässä asuvan Kaisan. – Mitä nopeammin väkivaltaisesta suhteesta irtautuu, sitä nopeammin oma elämä pelastuu, hän sanoo.

SIRPA KOIVISTO teksti
SAMI SAARENPÄÄ kuva

Rauhallinen, seurallinen, ystävällinen. Ravintolaillan aikana tutuksi tullut **Pekka** vaikutti **Kaisasta** (nimet muutettu) oikein mukavalta mieheltä.

– Hän oli hyväkäyttöinen ja sujuvasanainen – kaikin tavoin ihana mies, johon ihastuin heti. Hän oli sellainen, jonka kanssa halusin viettää loppuelämäni ja perustaa perheen.

Onnellinen ja ehjä perhe-elämä oli ollut aina Kaisan haaveena, sillä oma lapsuus oli ollut rikkinäinen, ja suhteet vanhempiin etäiset.

– Ehkä Pekassa oli jotakin tuttua ja turvallista, minkä vuoksi rakastuin häneen, Kaisa pohtii.

Avioliitto solmittiin useamman vuoden seurustelun jälkeen, kun Kaisa alkoi odottaa perheen esikoista.

– Ajattelin vanhanaikaisesti, että lapsen on hyvä syntyä avioliitossa.

Nimittelyä, vähättelyä, luunapetta, lyömistä. Yhteiset vuodet Pekan

kanssa johtivat lopulta perhehelvettiin, jossa arki oli jatkuvaa varuillaan oloa. Mitä pitemmälle suhde eteni, sitä enemmän Kaisa sai kokea erityisesti henkistä väkivaltaa.

– Jatkuvaa arvostelua, moittimista ja valittamista, raivokohtauksia aivan mitättömistä asioista. Vaikka kuinka tein arjessa kaikeni, mikään ei koskaan riittänyt, Kaisa kertoo.

Omakotitalon ostaminen ja muutto lähemmäs Pekan lapsuudenkotia ei helpottanut tilannetta. Kaisa koki jäävänsä täysin yksin, sillä ystävät olivat kaikonneet vähitellen vuosien myötä.

– Elimme täysin mieheni ehdoilla, hänen ajatustensa mukaan. Olin hirveän masentunut. Minusta oli syöty pois se, millainen ihminen olin ollut. Pekka osasi kääntää kaikki heikot puoleni omaksi maalitaulukseksi.

Suhteen ajautuminen kriisiin oli Kaisalle valtava pettymys.

– Vaikka merkkejä Pekan käytöksen muuttumisesta oli ilmassa jo seurustelun alkuvaiheessa, en ha-

lunnut uskoa sitä. Pekka osasi puhua ja manipuloida minut jäämään, kun muutaman kerran yrittin lähteä.

Päätös erosta syntyi lopulta vuosi avioliiton solmimisen jälkeen. Kaisa havahtui miehensä käytökseen luettuaan lehdestä jutun narsistisuudesta.

– Ymmärsin, että jos en nyt lähde, minulle käy huonosti.

Elämän uudelleen järjestäminen on ollut Kaisalle niin henkinen, fyysinen kuin taloudellinen selviytymismatka. Oman lisänsä arkeen on tuonut erityislapsena syntynyt esikoinen, joka tarvitsee paljon tukea.

Vaikka erosta on jo useampi vuosi, piina ei ole hellittänyt. Pelko on läsnä jatkuvasti. Huoltajuuskiistat Pekan kanssa ovat olleet repiviä ja Kaisa on saanut osakseen myös uhkailuja.

– Pekka ei ole koskaan pystynyt hyväksymään lähtöäni. Suurin pelkoni on, että hän käyttää lasta koston välikappaleena, Kaisa sanoo.

Tilanne kärjistyi lopulta niin, et-

tä Kaisan oli turvaututtava parin viikon ajan turvakodin tarjoamaan suojaan. Kaisa joutui tekemään myös rikostutkintapyynnön poliisille lapseen kohdistuneen pahoinpitelyepäilyn vuoksi. Näytön puutteeseen kariutunut tutkintapyyntö oli Kaisalle shokki.

– Huoli lapsen jaksamisesta ja hyvinvoinnista on vienyt voimia. Jatkuva valtataistelu on tuntunut todella kuormittavalta, Kaisa sanoo.

Vanhempien välit ovat edelleen erittäin viileät. Pekalla on oikeus tavata lasta, mutta todennäköisesti lapsen huoltajuudesta joudutaan käymään oikeutta jatkossakin.

– Tyyntä myrskyn edellä, Kaisa pelkää. – Lapsen vuoksi minun on kuitenkin oltava rohkea.

Koko elämänsä ajan syyllistämistä ja vähättelyä kokenut Kaisa on ollut vähällä menettää uskonsa myös viranomaisten toimintaan.

– Todellista ymmärrystä ja inhimillisyyttä en ole kovin monelta taholta saanut osakseni. Koska

henkinen väkivalta on näkymätöntä, on tuntunut siltä, ettei minua ole aina uskottu.

Oman perhehelvetin läpikäyneenä Kaisa haluaa, että tulevaisuudessa asioiden käsittely muuttuu. Varsinkin toimeenpano- ja tapaamisasioissa tarvitaan Kaisan mielestä tasavertaista ja oikeudenmukaista käsittelyä.

– Esimerkiksi väkivaltaisen ihmisen luokse ei koskaan saisi päästää lasta. Oikeus vanhemmuuteen ajaa usein lapsen oikeuksien edelle.

Täysin yksin eron jälkeen jäänyt Kaisa toivoo myös tukea toipumiseen. Vertaistuen voima on erittäin tärkeää. Sitä Kaisa löysi vasta turvakodin kautta. Käytännön apua tilanteeseensa Kaisa on saanut Jyväskylän seurakunnan perhetyön ja terveydenhuollon kautta.

Omalla esimerkillään Kaisa haluaa rohkaista kaikkia niitä, jotka elävät väkivaltaisessa parisuhteessa.

– Mitä nopeammin suhteesta uskaltaa lähteä, sitä nopeammin oma elämä pelastuu, Kaisa tietää.

Tällä hetkellä Kaisa sanoo voivansa kohtalaisen hyvin. Taide on ollut Kaisalle tärkeä henkireikä ja iso avain toipumisessa.

– Valmistelen parhaillaan taiteellista projektia, jossa olen päässyt käsittelemään kokemiani asioita. Olen saanut siitä paljon voimia jaksakseni eteenpäin.

Kaikesta huolimatta Kaisa uskoo, että tapahtuneella on tarkoituksensa.

– Elämä tuo eteen ihmisiä ja asioita, jotka auttavat ymmärtämään sisäistä maailmaamme. Tämän parisuhteen tarkoitus oli yhteinen lapsemme, ihana päivänsäde ja hymypoika, joka tuo iloa ja valoa elämään.

Parisuhteeseen Kaisa ei ole menettänyt toivoaan.

– Uskon, että rinnalle löytyy kumppani, kun aika on oikea. Ensin täytyy kuitenkin toipua rauhassa ja oppia antamaan anteeksi, ennen kuin voi heittäytyä uusiin asioihin mukaan.

Nyt haaveissa on vain yksi asia: rauhallinen, tasapainoinen ja seesteinen arki.

**LAKIASIAINTOIMISTO
VARATUOMARI
RIITTA KIVELÄ**
p. 0500 545 689
Vapaudenkatu 40-42 40100 Jyväskylä
laki.riitta@kolumbus.fi
www.kivela.fi

- perunkirjoitukset • kaupat
- lahjat • testamentit ym. lakiasianne
- palvelua myös kotikäynteinä

Juhlan Paikka
Pito- ja juhlapalvelu
PUNAINEN PIRTTI
Ilmarisenkatu 20, 40100 Jyväskylä
p. (014) 378 1802 www.punainenpirtti.fi

**Kukitamme
elämäsi
juhlat**

HAUTAJAISET
RISTIÄISET
VALMISTUJAISET
RIPPIJUHLAT
SYNTYMÄPÄIVÄT
YRITYSTILAISUUDET
HÄÄT

Viherlandia
Onnella on juuret

Kammintie 6, 40520 Jyväskylä
www.viherlandia.fi
Puh. 010 617 1932
leikko@viherlandia.fi

Kiinteä verkko 8,35 snt/puh. + 6,00 snt/min.
Matkaviestinverkko 8,35 snt/puh. + 17,17 snt/min.

ilmo

Henki & elämä

040 535 0047
jklsrc.ilmoitukset@evl.fi

EkoCenter **Noutopalvelu
020 712 1580**

**KIRPPUTORIT MONIPUOLISET VALIKOIMAT
& EDULLISET HINNAT**

**Vaatteet Huonekalut Kengät
Astiat Kirjat yms.**

KANKITIE HARJUNPORRAS MUURAME AUTOTALO
Kankitie 10 Gummeruksenkatu 13 Punasillantie 4
020 712 1580 040 765 3303 040 545 0353

 Palveleva puhelin

Keskusteluapua nimettömänä
ja luottamuksellisesti.
Päivystys numerosta 01019 0071
su-to klo 18-01 ja
Pe-la klo 18-03.

**PALVELEVA PUHELIN
01019 0071
evl.fi/palvelevanetti**

 **Viserrämme
Twitterissä tilillä
@Henkielämä**

**Uutisia hyvässä
hengessä**

Henki & elämä

Saattohoito-osaaminen laajenee yhteisvastuuvaroin

KIRKON TIEDOTUSKESKUS teksti
YHTEISVASTUUKERÄYS kuva

Kuolevan hyvä hoito – yhteinen vastuumme -hanke on jo ensimmäisellä toimintakaudellaan onnistunut edistämään suomalaisen saattohoidon kehitystyötä. Se on rahoitettu vuoden 2014 Yhteisvastuukeräyksellä.

Kuluneen vuoden aikana yhteisvastuuvaroin on järjestetty useita alueellisia saattohoitokoulutuksia muun muassa lääketieteen opiskelijoille ja terveydenhuollon ammattilaisille. Lisäksi on ollut saattohoi-

toaiheisia seminaareja eri kohde-ryhmille.

Yhdeksässä hoitoyksikössä eri puolilla Suomea on käynnistetty puolen vuoden mittainen koulutusta, konsultointia ja työnohjausta sisältävä saattohoito kuntoon -prosessi. Sairaalasielunhoitajien välityksellä on jaettu osaamista ympäri maan erityisesti kuolevan ihmisen vakaumuksen sekä henkisten ja hengellisten tarpeiden tukemisessa ja elämän muistelussa.

– Saattohoidon kehittäminen on alkanut kiinnostaa suomalai-

sia, Terhokodin johtaja, ylilääkäri **Juha Hänninen** toteaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, sosiaali- ja terveysministeriö, sairaanhoitopiirit, potilasjärjestöt, oppilaitokset sekä evankelis-luterilainen kirkko ja seurakunnat ovat lähteneet yhteistyöhön parantamaan saattohoidon saatavuutta ja tasoa Suomessa.

– Koulutuksen ja osaamisen kehittämisen ohella tavoitteemme on saada saattohoito lisätyksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmiin, jolloin se tulisi huomioitua alueellisten terveyspalvelujen järjestämisessä, Juha Hänninen sanoo.

– Asiaa ei kuitenkaan tulisi medicalisoida. Hyvä saattohoito ei ole vain kivunlievitystä. Myös kuolevan ihmisen perhe tarvitsee tukea. Liian usein perhe jääkin sivurooliin, mikä pahimmillaan vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi lasten hyvinvointiin vuosikausiksi eteenpäin, Juha Hänninen jatkaa.

–Yhteisvastuukampanja lisäsi ihmisten tietoutta aiheesta ja synnytti vahvaa tahtoa ja toimintaa saattohoidon parantamiseksi. Tämä on hieno osoitus siitä, mitä kaikkea arvokasta Yhteisvastuukeräyksellä voidaan saada aikaan, toteaa Yhteisvastuun keräysjohtaja **Tapio Pajunen**.

– Tavoitteemme on, ettei yhdenkään kuolevan potilaan tarvitsisi kärsiä puutteellisen hoidon vuoksi, Pajunen jatkaa

Vuoden 2014 Yhteisvastuukeräyksen kotimaan osuus on kohdennettu saattohoidon kehittämiseen. Kampanjan kuvat herättivät hämmennystä.

Vuoden kristillinen kirja kertoo Korpilahden nimikkolähetistä

KIRKON TIEDOTUSKESKUS teksti

Vuoden 2015 kristilliseksi kirjaksi **Jukka Sariolan** teoksen *Ystävänä Seija – kutsumuksena Afganistan*. Kansanedustaja **Jutta Urpilaisen** valitsema voittaja julkistettiin Helsingin kirjamesseilla. Kirja oli myös yleisön suosikki.

Heinäkuussa vuonna 2014 tuli

tieto kahden suomalaisen avustustyöntekijän surmasta Afganistanissa. Avustustyöntekijät olivat pitkään maassa työskennelleet **Kaija Martin** ja **Seija Järvenpää**.

Korpilahden aluseurakunta tuki rahallisesti Järvenpään työtä Heratissa. Hän työskenteli muun muassa mielenterveys Hankkeiden parissa klinikalla, jonka vaikutukset ulottuvat laajasti eri puolille

Afganistania.

Urpilaisen perustelujen mukaan Sariola on koonnut tuntonsa ja muistonsa kirjaksi, jossa hän kertoo erityisestä ystävydestä sitkeän naisen kanssa. Taphtumat etenevät vuosikymmenten takaa Seijan elämän viimeisiin hetkiin. Voittaja palkittiin 2 000 euron rahapalkinnolla. Teoksen on kustannut Kustannus Oy Uusi Tie.

Syvennä yhteisötyön taitojasi!

Diakin avoin amk toteuttaa Yhteisönrakentaja –kurssin (5 op) Jyväskylässä keväällä 2016.

Kurssi soveltuu kaikille yhteisöllisistä menetelmistä ja niiden soveltamisesta oman työn tai lähiyhteisön kehittämisessä kiinnostuneille.

Lisätietoja paivi.thitz@diak.fi

Ilmoittautuminen 1.11.-4.12. <http://ilmoittaudu.diak.fi>

www.diak.fi, avoin@diak.fi

 Diak
DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Suomen Lähetysseuran kehitysyhteistyö kutistuu

SUOMEN LÄHETYSSEURA teksti
PAULA LAAJALAHTI kuva

Suomen Lähetysseuran yhteistointaneuvottelut johtavat 20 henkilövuoden vähentämiseen uudelleenjärjestelyjen, osa-aikaistamisten ja muutamien irtisanomisten avulla. Vähennykset koskevat kaikkia osastoja. Lisäksi haetaan kustannussäästöä organisaatio-uudistuksilla.

Suomen Lähetysseuran kehitysyhteistyöohjelmasta lopetetaan 17 hanketta. Kehitysyhteistyö loppuu kokonaan Vietnamin, Kiinan, Angolassa ja Palestiinassa. Näistä Angolassa ja Palestiinassa jatketaan edelleen Lähetysseuran muuta työtä seurakuntien, testamenttitulojen ja yksityisten lahjoittajien varojen turvin.

Lähetysseuran kummityö säilyy ennallaan 15 maassa, ja siten

myös Kiinassa koulutus- ja kummilapsityö jatkuvat. Vietnamin sen sijaan joudutaan lopettamaan työ kokonaan.

Suomen Lähetysseura käyttää omaa pääomaansa ja rahoitustaan, jolla se jatkaa hankkeita kumppanien kanssa vuoden 2016 eli sopimuskauden loppuun asti.

– Jotta pystymme vetäytymään vastuullisesti, tarvitsemme seurakuntien ja yksityisten lahjoittajien lisääntyvää rahoitusta, sanoo Suomen Lähetysseuran toiminnanjohtaja **Seppo Rissanen**.

Yt-neuvottelujen syynä ovat Suomen hallituksen kehitysyhteistyöleikkaukset ja seurakuntien talouskehitys. Neuvottelujen piiriin kuului kaikkiaan 265 henkilöä. Alustava vähennystarve oli 25 henkilöä.

Lähetysseuran kehitysyhteistyö-

ohjelmasta lopetetaan 17 hanketta. Kaikkien muiden eli yhteensä 85 kehitysyhteistyöhankkeen rahoitusta ensi vuodelle on vähennetty. Kehitysyhteistyön leikkaukset vaikuttavat suoraan satojentuhansien ihmisten elämään.

Angolassa loppuvat hankkeet liittyvät sisällissotaa paenneiden paluumuuttajien kotouttamiseen, Kiinassa terveystarkastuksiin ja kuurojen varhaisopetuksen kehittämiseen. Palestiinassa loppuvat opetuksen ja vammaistyön kehittämisen hankkeet. Työ kirkollisen työn sekä rauhan ja sovinnon teemoissa jatkuu. Vietnamin lakkautettavissa hankkeissa on keskitytty ihmiskaupan ennaltaehkäisyyn, terveyteen ja koulutukseen.

– On surullista nähdä, miten kumppanikirkkomme joutuvat irtisanomaan vähemmistökielten opettajia Senegalissa ja kylien kouluttajia Tansaniassa. Vähennykset merkitsevät kumppaneillemme yli 220 työntekijän irtisanomisia. Hankkeiden arvioinnin kriteereinä ovat olleet maan yleinen talouskehitys ja mahdollisuus saada muuta rahoitusta. Esimerkiksi Vietnam ja Kiina eivät enää lukeudu maailman köyhimpien maiden joukkoon. Silti niissä on äärimmäistä köyhyyttä, Rissanen sanoo.

Vuonna 1859 perustettu Lähetysseura on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetysjärjestö, ulkoasiainministeriön kumppani ja Suomen suurimpia kehitysyhteistyötoimijoita. Sen apu tavoittaa erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevat. Suomen Lähetysseura on Suomen suurin vammaistyön toimija kehitysmaissa. Sen työn vaikutuksen piiriin kuuluu kaikkiaan noin miljoona henkilöä kehitysmaissa

Lähetysseuran ja Church World Servicen tuella vietnamilainen lääkäri Chu Po Xia on käynyt pitämässä vastaanottoa Seo Thenin kyläkoululla. Nyt työ lakkaa.

Kirkolliskokous päättää kautensa virsien ja avioliittolain parissa

KIRKON TIEDOTUSKESKUS teksti

Suomen evankelis-luterilainen kirkolliskokous kokoontuu syysistuntoonsa Turun kristilliselle opistolle 3.-6.11. Kirkolliskokouksen asialistalla ovat muun muassa virsikirjan lisävihkot sekä avioliittolain muutosten seuraukset kirkolle. Istunto-kausina on nykyisen kirkolliskokouksen viimeinen. Ehdokasasettelu kirkolliskokousvaaleihin on parhaillaan käynnissä. Uudet edustajat valitaan helmikuussa 2016.

Kirkolliskokouksen odotetaan hyväksyvän suomen- ja ruotsinkielisen virsikirjan lisävihkot. Uusissa virsissä on painotettu kiitollisuutta ja iloa sekä nykyihmisen elämäntodellisuutta. Myös monikulttuurisuus on huomioitu: virsiehdotusten sanoituksissa on käytetty yhteensä 26 kieltä.

Varsinaista virsikirjaa täydentävät lisävihkot otetaan käyttöön seurakunnissa adventtina 2016.

Päätettäväksi on tulossa myös edustaja-aloite, jossa toivotaan kirkon valmistautumista avioliittolain uudistukseen. Aloite ei ota kantaa kirkon avioliittokäsitykseen tai sen mahdolliseen muuttamiseen, vaan esittää keskusteluprosessin käynnistämistä.

– Kirkko tarvitsee asiantuntevaa ja erilaisia näkemyksiä kunnioittavaa keskustelua uuden avioliittolain seurauksista kirkon toiminnalle. Kirkolliskokouksen on syytä pohtia, seuraako uudesta avioliittolainsäädännöstä tarve muuttaa kirkollista lainsäädäntöä, sanoo aloitteen allekirjoittanut kirkolliskokousedustaja, Leppävaaran kirkkoherra **Kalervo Salo**.

– Peruskysymys on se, vihkiikö kirkko tulevaisuudessa samaa sukupuolta olevia pareja. Tehtävästä ratkaisusta riippumatta kirkko haluaa osoittaa arvostustaan samaa sukupuolta olevissa parisuhteissa eläviä ihmisiä ja heidän lapsiaan kohtaan.

Aloite lähetettiin kevään istuntokaudella yleisvaliokuntaan, jonka mietinnön odotetaan valmistuvan kirkolliskokousviikon alkupäivinä.

Kirkolliskokouksen kulkua voi seurata twitterissä hashtagilla #kirkolliskokous.

Tämä istuntokausi päättää kirkolliskokouksen nelivuotisen toimikauden. Kirkolliskokous on kirkon ylin päätöksentekielin. Uudet kirkolliskokousedustajat valitaan 9.2. Kirkolliskokoukseen valitaan 64 maallikkoedustajaa ja 32 pappisedustajaa.

Maallikkoedustajien vaaleissa voivat asettua ehdolle 18 vuotta täyttäneet kirkon jäsenet. Ehdokasasettelu päättyy 16.11. Listoja kokoavat hiippakuntakohtaiset valitsijayhdistykset.

Maallikkovaalissa äänioikeutettuja ovat seurakuntien luottamushenkilöt. Papit valitsevat omat edustajansa.

Palloliiton Respect-palkinto Peace Unitedin ideasta

KIRKON TIEDOTUSKESKUS teksti

Suomen Palloliitto on myöntänyt Respect-palkinnon **Reetta Meriläiselle**. Meriläinen on yksi ideanikareista Kirkon Ulkomaan Peace United -joukkueen takana.

– Peace United on hieno respect-teko ja jalkapalloseuralla on kunia olla vahvasti mukana toiminnassa ja sen kehittämisessä, todetaan Palloliiton perusteluissa.

Peace United on Kirkon Ulkomaanavun kampanja ja henkinen joukkue, joka pelaa rauhan puolesta. Se perustettiin alkuvuonna 2015. Silloin Peace United -joukkueen kapteenit **Laura Österberg Kalmari** ja **Aki Riihilähti** kävivät yhdessä **Kaj Kunnaksen** kanssa

Jordanian pakolaisleirillä järjestämässä pakolaisleirin nuorille Peace United -ottelun.

Peace United -kampanjaa tukevat monet entiset ja nykyiset huippujalkapalloilijat kuten **Mikael Forssell**, **Shafiq Kuqi**, **Nora Heroum** ja **Nikolai Alho**. Huippupelaajien lisäksi Peace United on kutsunut riveihinsä kaikki muutkin. Joukkueen tavoitteena on lopettaa vastakkainasettelu kulttuurien ja uskontojen välillä.

Ulkomaanapu on muun muassa lahjoittanut seurakuntien kautta vastaanottokeskuksiin Peace United -jalkapalloja, joiden kysyntä on kasvanut. Moni seurakunta on järjestänyt Peace United -otteluita turvapaikanhakijoiden kanssa.

Koulutus murtaa muureja Nepalissa

PAMELA ARSLAN teksti

Asenteita muuttavat kyläkoulujen nuoret ja heidän ajatuksensa ovat pääosassa Jyväskylän seudulla nähtävässä valokuvanäyttelyssä.

Taksvärkki ry:n valokuvanäyttely kertoo nepalilaisten nuorten elämästä vuoristokylissä ja heidän ajatuksistaan koulua, oppilaskuntaa ja tulevaisuutta koskien. Oppilaskunta-aktiivit tekevät vaikuttamistyötä, kehittävät vedenjakelua ja vessoja koulussa ja tukevat heiko-osaisimpia.

Koulutus murtaa muureja -valoku-

vanäyttely antaa puheenvuoron aktiivisille koululaisille, jotka haluavat nähdä muutoksen kotikylissään ja kouluissaan. Nuoret kertovat suomalaisille nuorille, miksi he toimivat ja mitä he haluavat saada aikaan.

Valokuvanäyttely kiertää marraskuussa Jyväskylän seudulla kirjastoissa, kouluissa ja muissa julkisissa tiloissa. Näyttely on aukioloaikojen puitteissa nähtävissä Jyväskylän kaupunginkirjastossa (vk 45), Alkio-opistossa Korpilahdella (vk 46) ja Kansalaistoiminnan keskus Matarassa (vk 47).

Jyväskylän seurakunnan vapaat ja vapautuvat asunnot

Korpilahti 4 h + k
Keskusta 2 h + k
Laajavuori 5 h + k
Lohikoski 2 k + k

Asunnot vuokrataan nopeasti, ja asunnon varauksena toimii maksettu takuuvuokra. Vuokratuotto on kahden kuukauden vuokran suuruinen. Asukkaiden valintakriteerinä edellyttämme luottokelpoisuutta. Lisätietoja verkkosivuiltamme www.jyvaskylanseurakunta.fi/vuokra-asunnot tai 0503824424.

Facebookissa nähdään!

Henki & elämä

Ole kuulolla!

Seurakunnan radio-ohjelmat
Radio Keski-Suomesta 99,3 MHz
tiistaisin ja torstaisin noin klo 13.20

Henki & elämä

Jyväskylän ammattikorkeakoulun musiikinopiskelijat esiintyvät kolmessa Ei yksin leivästä -konsertissa. Opiskelijat haluavat muistuttaa, että hyväntekeväisyydessä tarvitaan muutakin kuin aineellista annettavaa, esimerkiksi kulttuuria.

Ei yksin leivästä, vaan myös musiikista

Jamkin musiikinopiskelijat haluavat tuoda musiikin kaikkien ulottuville ja lisätä hyvinvointia. Yksi kolmesta konsertista pidetään Huhtasuon kirkolla Pikkulauantaissa.

PETRI KANANEN teksti
HENRI PELKONEN kuva

Pelkkä ruoka ei vie nälkää, tuumasi ryhmä Jyväskylän ammattikorkeakoulun musiikinopiskelijoita ja laitto toimeksi. Opiskelijat päättivät järjestää konsertteja Jyväskylän vähävaraisille teemalla *Ei yksin leivästä*.

Opiskelijoiden otteita pääsee seuraamaan Huhtasuon kirkolla Pikkulauantaissa 18. marraskuuta. Konserttisarjan kaksi muuta osaa pidetään Pelastusarmeijan ja Ruokapankin kanssa.

Musiikinopiskelijat haluavat

muistuttaa konsertillaan, että hyväntekeväisyystyössä tarvitaan muutakin kuin aineellista annettavaa. Opiskelijat painottavat, että kulttuuri on henkistä pääomaa, jonka hyvinvointivaikutukset ovat kiistattomat. Kaikilla ei ole välttämättä mahdollisuuksia osallistua kulttuuritapahtumiin.

– Musiikilla on merkitystä hyvinvoinnille. Olemme sitä mieltä, että vähävaraisille pitäisi tuoda enemmän kulttuuria, tietenkin heidän oman kiinnostuksensa mukaan, Jamkin musiikinopiskelija **Laura Kuisma** sanoo

Konserttien järjestäminen kuu-

luu Jamkin musiikinopiskelijoiden projektiopintoihin. Opiskelijat hallitsevat jo soittimensa, mutta nyt he harjoittelevat projektin läpiviemistä suunnittelusta toteutukseen.

Jamkin opiskelijoiden tavoitteena on haastaa jatkossa myös muita kulttuurialan toimijoita tuomaan hyväntekeväisyydessä tarjolle muutakin kuin aineellista hyvää.

Pikkulauantai on Huhtasuon aluseurakunnan tapahtuma, jossa yhdistetään ruokailu ja enimmillään puolen tunnin mittainen messu. Vapaaehtoiset val-

mistavat ruuan Huhtasuon kirkon keittiössä.

Tarjolla on lämmin ruoka, joka maksaa osallistujille nimellisen hinnan: aikuisille euron ja lapsille viisikymmentä senttiä.

Pikkulauantai järjestetään joka toinen keskiviikko, ja se vuorottelee Ruokaillan kanssa.

– Pikkulauantaissa käyvät ihmiset, jotka ehtivät messuun paremmin keskiviikkona kuin sunnuntaina, seurakuntapastori **Annemari Siistonen** kertoo.

Pikkulauantaihin ei välttämättä vedä edullinen ruoka. Siistosen kokemuksen mukaan osallistujille

on tärkeää tulla myös valmiiseen pöytään.

– Joillekin se voi olla myös ainoa ruoka, jota ei tarvitse syödä yksin.

Pikkulauantaissa halutaan korostaa yhteisöllisyyttä ja yhdessäoloa. Siistosen mielestä Jamkin konsertti istuikin juuri tähän ajatukseen mainiosti.

– On hienoa, että kulttuuri tuodaan ihmisille helposti saataville.

▶ Ei yksin leivästä -konsertti Huhtasuon kirkolla 18. marraskuuta kello 17.30. Ruokailu alkaa kello 17.00

Elämästä

Sisäinen antropologi herää teatterissa

KAARINA HEISKANEN teksti ja kuva

Olen **Antti Suora**, teatterin sekatyömies. Opetan kansalaisopistossa teatteritaidetta sekä ohjaan ja näyttelen erilaisissa teatterituotannoissa eri puolilla Keski-Suomea. Saarijärvellä ohjaan ikäihmisten ryhmää, jonka kanssa työstimme ihmisuhteista komediaalista näytelmää. AdAstra-teatterissa tulee ensi-iltaan Joulubileet. Lisäksi kierrän palvelutaloissa ja vanhainkodeissa esittämässä Tapperin veljeksiä kertovaa monologia. Se on ollut puoliksi hyväntekeväisyyttä. Sivukyllillä ikäihmisille on vähän ohjelmatarjontaa. Vanhoilla on

hyvät oltavat, mutta näen myös heidän yksinäisyytensä.

Kierrän myös teatteriseurue Piin kanssa esiintymässä lapsille. Kierretut ulottuvat syrjäisemmille kylille, joissa lapsilla ei ole mahdollisuutta päästä teatteriin. Kaikilla on oikeus kokea kulttuurielämyksiä. Ne rakentavat ihmisyyttä ja sivistystä.

Teatteri on sisäiselle antropologileni hyvä paikka tutkia ihmisyyttä ja yhteiskunnan pohjavirettä. Haluan tehdä teatteria, jolla on asiaa ja sanoma. Onnistumisen hetkiä tunnen vaikkapa silloin, kun harastajaryhmän jäsenille syntyy oi-

vallus siitä, että kaikki ovat erilaisista taustoistaan huolimatta samalla viivalla ja työskentelevät saman asian eteen.

Kirkkosuhteeni on ristiriitainen, luonnontieteilijä minussa rajoittaa sitä. Ihmeitä ei juurikaan tapahdu, vaikka niihin haluaisikin uskoa. Lähes jokaisella on tarve uskoa johonkin suurempaan, mutta mikä se suurempi on? Toivon kirkolta selkärankaisuutta olla jotain mieltä, ja valtion ja kirkon kiinteä yhteys ei aina tee oikeutta kummallekaan.

Arvostan kirkon tekemää humanitääristä työtä ja toimintaa esi-

merkiksi lapsiperheiden parissa. Olen myös kiinnostunut kirkkoarkkitehtuurista ja tunnelmasta kirkkoissa. Käyn kirkkoissa, kun tulen uudelle paikkakunnalle.

Tunnen luontoa kohtaan kunnioitusta. Joet ja kalliot ovat pysyviä, luonnon keskellä tajuaa, miten lyhyt ihmisen elämä on. Ihminen on osa kokonaisuutta, ja meidän tulisi elää sopusoinnussa luonnon kanssa. Luontosuhde on lapsuudenperuja Puuppolasta. Minulla on käsitys siitä, mistä ruoka tulee. Olen laittanut ruista seipäälle ja puinut vanhanaikaisella puimakoneella. Moni ikäiseni ei ole.

Antti Suora

Minun täytyy välillä päästä metsään, sillä siellä on tilaa hengitellä. Arkimetsät ovat Keltinmäessä ja Mäyrämäessä, teatterin sekatyömies Antti Suora sanoo.

Hengellisiä kappaleita ja poppia

PETRI KANANEN teksti

Huhtasuon Ei yksin leivästä -konsertissa on luvassa hengellisiä kappaleita, negrospirituaaleja, suomalaista poppia ja kansanmusiikin sävyjä.

Konsertissa esiintyvät **Pasi Hanhisalo, Sonja Kangastalo, Tiina Heikkinen, Ville Keränen, Heidi Kurtti, Laura Kuisma** ja **Josefiina Pajunen**.

Jamkin opiskelijat soittavat myös messussa muutaman kappaleen.